

Torat Habayit ('Hafets 'Haim)

Chapitre 21

העתק מכתב אחד מה שכתבתי לאיש נבון. והוא נחוץ מאד

אל כבוד הגביר הנכבד בעמו המופלג בתורה וי"א באמת נדיב
לב כש"ת...

הנה אף שנדרשתי ללא שאלוני מ"מ מצינו בתורה שאדם מחויב
לבקש טובת חבירו אף שאינו מבקשו לזה כגון אם שור אויבו
תועה בדרך מחויב ללקחו ולהשיבו אף שחבירו אינו מבקש
ממנו הטובה הזאת וצוותה התורה ע"ז בלאו שלא יוכל
להתעלם מזה ולא דוקא שור ששואה כמה עשריות ר"כ אלא כן
תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו
ומצאתה אפילו אבידה ששואה רק פרוטה ציוה התורה ללקחה
ולהחזירה אליו. ומזה אנו יכולין ללמוד אם אדם רואה על חבירו
שאינו מתבונן בנכסיו ולסוף יהיו לכליון ח"ו וינהום בעצמו ע"ז
מחויב להעירו משנתו ולזרזו שישגיח עליהן וק"ו אלף אלפים
אם נוגע זה גם לנפשו. מלבד זה משער אנכי לפי מה שיודעין
הכל שכבודו הוא מופ' בתורה וי"א באמת ואוהב נאמן לד'
ותורתו בודאי לא יהיה לו הקפדה על התעוררות זה ואדרבה
יפיק רצון מזה ויאמר ברוך הוא לד' על אשר עוררני לדבר
שיהיה טוב לפני כל הימים וכעין זה מצינו בכתוב גבי דהמע"ה
לעת זקנתו שראה נתן הנביא שבאם לא יצוה דהמע"ה על ביתו
איך להתנהג אחרי מלאת ימיו יסובב מזה רעה רבה בא אליו
בכוון לזרזו ע"ז ואמר לו והיה כי ימלאו ימך וגו' עי"ש בקרא
(מלכים א) ותיכף תיקן דהמע"ה הכל באותו יום ולא מצינו ח"ו

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

שהיה לו לדוד הקפדה על נתן הנביא על שאמר לו והיה כי ימלאו ימיך אדרבה זירז עצמו בו ביום לתקן הכל וע"כ גם אנכי מעורר את כבוד הודו שברכו ד' בהון רב [ויודע המקום היכן להפקיד את כליו מסתמא שיהיה תיקון גדול עי"ז] והגיע לזקנה (ימלא ד' שנותיו שיחיה מאה ועשרים שנה) שמחויב להתבונן ולעשות סדר מה שיתנהגו בנכסיו אחרי מלאת ימיו כי למי הוא עמל ומחסר נפשו מטובה הלא אנו רואים יום יום שהדורות הולכין ומתקלקלין ואין לו לאדם לחשוב כלל שבניו יעלו מעלה מעלה בעבודת הש"י והם בזכותם יצילוהו בעת שיצטרך ליתן דין וחשבון כמו שאמר הכתוב כי את כל מעשה האלקים יביא במשפט כי הלא אף בעת שהאדם חי מצוי מאוד שאין הבנים בדורותינו שומעין כלל לאביהם בעו"ה והרבה מהם ממרין לעיניהם את בוראם א"כ מה יהיה אח"כ. והנה אף התנא הלל אמר אם אין אני לי מי לי והיינו שצריך האדם בעצמו בימי חייו להתחזק ולתקן הכל ולא יוכל לסמוך על בניו שהם יעשו עבורו א"כ מה נאמר ומה נדבר אנחנו, והנה ידוע מה שכתב בספר שערי אורה שמן הארץ עד רקיע מלא האויר מן נבראים רוחנים מקטרגים שנבראו ממעשה בני האדם והנה בעת שתצטרך הנשמה לשוב למרום אל האלקים צריכה לעבור בין כל אותן הכיתות והחיילין של כחות הטומאה ופוגעין בה ומעכבין עליה הדרך ומצערין אותה בכל מיני עינוין וצער ואז יצטרך שצדק לפניו יהלך לשמרו בדרך מן הכתות ההם [וכמו שכתוב והלך לפניך צדקך] ולהביאו אל המקום אשר הכין לו וכי יאמר האדם בלבבו שעשה צדקות בחייו יחדל מזה הרעיון כי במה נחשב הוא ואין הקומץ משביע כי בודאי לא יספיק זה למרחק רב הדרך שילך וכבר אמרו בכתובות (דף ס"ז) על קדושת מר עוקבא ע"ה לאחר שעשה צדקות גדולות הרבה בחייו אמר לפני פטירתו אורחא רחיקא וזודא קלילא קם ובזבז לפלגא דממוניה ורז"ל שאמרו המבזבז אל יבזבז יותר מחומש אמר בגמ' ה"מ מחיים אבל על מה שיהיה לאחר פטירתו אין לו לחוש כלל ולא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

היה לזה החכם דעת ההמונים שאינם חסים על חיי נשמתם ומניחים הכל ליורשים כי אדם קרוב אצל עצמו ומי יחוש ויחוס על נשמתו הענייה חוץ ממנו. והנה מר עוקבא שהיה אחד מארזי הלבנון אדירי התורה אמר ועשה כך מה יעשו אזובי הקיר ע"כ ראוי למשכיל לברור לעצמו חלק יפה בראש ויתן חלקו בנעימים כמו שאמרו החכמים השלמים חייך קודמין כי מה יתן ומה יוסיף זה לנשמתו העלובה כשיניח לבניו כל טרחו ומאודו. הם ישבו בבתי הגדולים והטובים ובעליות מרווחים בקול זמרה ושבחים והוא ישב בדד וידום ביללות וגנוחים ויוריד לארץ ראשו ביגון וקול בוכים הם מממונו יהיו אמונים עלי תולע והוא לנשמתו העלובה דמו ברדתו אל שחת ע"כ כל מי שנתן לו אלקים חכמה ודעת זאת ישים אל לבו אם לא עכשיו אימתי כמו שאמר שהמע"ה כי אין מעשה וגו' בשאול אשר אתה הולך שמה ע"כ אין דוחין נפש מפני נפש דהיינו נפשו מפני נפשות ביתו ושיניח הכל ליורשיו ובתד"א איתא על הפסוק ומבשרך אל תתעלם דהיינו שהאדם לא יתעלם מלהטיב ולרחם על עצמו ועצתי היעוצה אם כבודו היה שומע לי שיחלק נכסיו על חמשה חלקים וחלק אחד מזה יניח לעצמו לעשות בהן דברים טובים*) כי מה גרוע הוא משאר יורשין הלא הוא עמל עליהן כל ימיו ואין אחד מן היורשים שעמל עליהן כמוהו עכ"פ יטול חלק לעצמו כמוהם ולמנות ע"ז אנשים מפורסמים בישראל ל"א ונאמנים שיעשו כפי רצונו בהעזבון או שיעשה קרן קיימת והריוח ילך על דברים טובים או שיעשה זה על איזה משך שנים ויחולק הריוח עם הקרן והעיקר לכל שלא ישהה את המצוה וכמאמר מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה עוד אמרו עשה עד שאתה מוצא ומצוי לך ועודו בידך ובזכות זה יאריך ד' ימיו ויחזק את כחותיו וינב בשיבה טובה ויצליחהו בכל מעשיו ויזכה לראות בנחמת ציון וירושלים כחפצו וכחפץ אוהבו נאמן הדורש טובתו:

איתא באבות הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

מה אני ואם לא עכשיו אימתי וביאורו בפשוטו הוא דהיצי"ר מטעה לאדם לבטל מן התורה בכמה אופנים אחד שחושב בנפשו שכל כחותיו הוא בשביל בניו להעמידם על כן בסיס והם בזכיותם יצילו אותו מן הגיהנם ויוליכוהו לג"ע ובאמת הוא טעות מוחלט דהלא ידוע לכל דאף שבח"י האדם אינו מניח הקדוש ברוך הוא למקטרגים שנבראו מעונותיו לשלוט בו דהלא הוא ארך אפים ושמא יעשה תשובה ובע"כ הם מחכים עד אשר יבוא לפתח הקבר אבל כיון שהגיע לשם עומדים כולם הכן לפרוע ממנו כפי שיצא הדין מב"ד של מעלה וכמו דכתיב בתורה לפתח חטאת רובץ ופירש"י לפתח קברך חטאך שמור וידוע דעונשים של מעלה קשים הרבה יותר מעונשים של עוה"ז וכמו שכתב הרמב"ן ששעה אחת בגיהנם קשה יותר מיסורי איוב כל ימיו. ועתה נתבונן באמת ולא נשקר בנפשותינו האם הבן חושב כלל אפילו בשנה הראשונה שאחר הפטירה שמא אבי נדון כעת בגיהנם עבור עון בטול תורה כמאמרם כל הפורש עצמו מד"ת נידון בגיהנם אזרז עצמי ללמוד בכל יום עבור נשמתו דף גמרא או פרק משניות [ואם הוא לומד הוא רק לפרקים ולא בקביעות] כי אפילו אם הבן הוא למדן אינו מתבונן בצרותיו של אביו ופחד שלו מן המקטרגים שיבראו מעונותיו ומצוי שמבטל כמה ימים וכמה שבועות מלמוד התורה וחושב אז אביו או לי שכמה פעמים ביטלתי תורה ותפלה בצבור והכל בשביל בני ועתה אינם חסים עלי להצילני מן האש הגדולה הזאת וכן לענין גזל אפילו אם נשאר להם ממון ירושה מאביהם ואביו נ"ח לאחד ממון ע"י ערבות שערב עבורם וכה"ג אינו עולה על הבן לחשוב הלא אבי לא יצא נקי מב"ד של מעלה עבור זה העסק אלך ואשלם לו כדי להציל את נפש אבי מן הגיהנם וכן כמה עניני גזל ואונאה שמצוי אצל הסוחרים ואפילו אם הבן יודע לאיזה אנשים גזל אביו או רימה אותן וכשמת הניח להם אביהם ירושה אינו עולה כלל על דעת הבן לחשוב אלך ואשלם להם או עכ"פ אפייסם בדברים כדי להציל את נפש אבי מן האש הנורא

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

[אלא כיון שאין לאותו פלוני (וועקסיל) [שטר] על אביו שיהא יכול לתבעו בדינינו או בדינם הוא שמח וטוב לב ע"ז ואינו מתבונן בצרת נפש אביו למעלה ששם הוא עולם האמת ואינו יכול להכחיש] ולזה אמר התנא אם אין אני לי שאראה בעצמי בחיי לתקן נשמתו מי יחוס עלי אח"כ:

ועוד יש מין יצה"ר אחר דהיינו כשהוא רואה שבניו אינם הולכים בדרך השם ואינם סרים למשמעתו והיה מן הראוי שיחזק ת"ת וישיבות כדי שיתחזק כבוד ד' ותורתו בעולם על ידו ויהיו נחשבים אלה הבנים שיתגדלו בתורה על שמו וכמאמרם כל המלמד את בן חבירו תורה כאלו ילדו ולא דוקא המלמד בעצמו ה"ה המחזיקו בממונו לזה וכעין שמצינו אצל יששכר עם זבולון בשביל שזבולון החזיקו בנכסיו ליששכר נקראת תורתו של יששכר על שם זבולון ג"כ אבל היצה"ר אינו מניחו לזה ומסיתו שיפטור לנפשו במה שהוא עצמו יהודי והולך בדרכי אבותינו אבל באמת זהו ג"כ טעות בעצם כי האדם נברא בעולם שיהיה מכיר את בוראו ויתרבה כבוד השם על ידו וכמו שאמר הכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו ורצונו שננהיג את בניו ואת בני בניו ג"כ באופן זה וכמו שאמר הכתוב והודעתם לבניך ולבני בניך וגו' ואם לא נוכל לרבות כבוד השם ע"י בניו נראה לרבות כבוד השם ע"י אחרים ההולכים אחר עצתנו וזהו שכתוב אצל אברהם אבינו כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ביתו דייקא היינו ההולכים אחר עצתו [וכונת הש"י הוא גם כן לטובתנו כי כמו שאנו רואים ומשתדלים שלא יופסק כבודו מן העולם כן רצונו ג"כ להטיב לנו ולכבדנו לנצח וכמו אמר הכתוב ויצונו ד' לעשות את כל החוקים האלה ליראה את ד' אלהינו לטוב לנו כל הימים] וכנגד יצה"ר זה שמסיתו לאדם שיסתפק במה שהוא עצמו הולך בדרך התורה אמר הלל וכשאני***) לעצמי מה אני דהיינו שאפילו ילמוד האדם כל ימי חייו מה חשיבותו כנגד טובות הבורא העודפות עליו תמיד וכמו

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

דאיתא במדרש על הפסוק כל עמל האדם לפיהו כל מצותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו וגם מה יוכל לרבות כבוד השם במעט הימים שהוא על הארץ משא"כ אם ישתדל להרבות כבוד שמים כדי שלא יפסק כבודו בהמשך הזמן בודאי אלו ילמדו תורת הש"י גם לבניהם ובניהם לבניהם וכמו שאמר הכתוב דור לדור ישבח מעשיך ויהיה הכל נקרא על שם הראשון שהביאם לזה וכמו שביררנו במקום אחר ושכרו הוא מכל הדורות:

ויש עוד מין יצה"ר אחר שמפתה לאדם שעוד יש פנאי ללמוד תורה לע"ע אני מוטרד מרוב עסקי ואין בכחי להתבונן בתורה וכשאפנה קצת אראה אז להשלים כל מה שחסרתי אבל כבר אחז"ל אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה והנה זה אמרו בזמנם שלא היה כ"כ עול ד"א על כל אדם אמרו ג"כ שמא לא תפנה ובפרט כהיום לפי מה שאנו רואין שנתרבה בעוה"ר עול ד"א על כל אדם [מפני שסילקנו מעלינו עול התורה כדאיתא באבות] עד שכמעט כל יום ויום נתרבה העול יותר וכל מה שהיה מלפנים יתרון נעשה עתה הכרח אם יאמר לכשאפנה אשנה נוכל לומר עליו בודאי לא תפנה. ולסלק המין יצה"ר זה מן הרעיון הביא לנו המשנה מה שהיה הלל רגיל לומר אם לא עכשיו אימתי אף שהוא היה מסתפק במזונו במחצית טרפעיק ליום [כדאיתא ביומא דף לה ב] שהוא רבע דינר וכ"ש אנו שאנו צריכין כמה וכמה עשירות פעמים יותר אם נחשוב לשנות כשנהיה פנויים מטרדותינו לא נשנה לעולם. והנה אחז"ל על הפסוק לכו לחמו בלחמי שהוא מרמז על ד"ת שהוא ממש מזון הנפש כמו הלחם להגוף וכמו שאדם רגיל לסעוד בכל יום ועכ"פ פעם אחד כן נמי צריך להיות לו קבע לתורה בכל יום וכמו שאמרו חז"ל ששואלין לו לאדם בשעת הדין קבעת עתים לתורה. וכמו במזון הגוף אם יזדמן לפעמים שלא אכל כל היום כגון מפני התענית וכדומה אז עכ"פ תיכף

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

משנעשה לילה הוא משליך מעליו כל טרדותיו ומזרז עצמו לסעודת לילה כדי שלא יחלשו כחותיו כן נמי בענין הנפש אם אירע לפעמים שהיה טרוד גדול ולא היה יכול ללמוד ביום אז יראה להשלים את לימודו תיכף בלילה וכענין שאמרו בגמרא על רב אחא בר יעקב יזיף ביממא ופרע בליליא ומוכח מלשון הזה שהיה עליו כמו חוב ממש. והנה אחז"ל (שבת ל"א) אין תחלת דינו של אדם אלא על ד"ת שנאמר פוטר מים ראשית מדון והיינו שמדיינים עם האדם על מה שפטר עצמו מד"ת (שנמשלה למים וכדכתיב הוי כל צמא לכו למים) ובאמת דבר פשוט הוא שכאשר יסע האדם למדינה רחוקה כאלף פרסאות להשיג איזה סחורה יקרה שלא נמצא במדינתו וכשיבוא שם ילך להתענג בתענוגי הגוף ולא ישתדל כלל להשיג הסחורה ההיא ויחזור לעירו ריקם הלא הכל ישיחו בו ויעשוהו לחסר דעה האם בשביל הבלים כאלה אדם מטלטל עצמו אלף פרסאות וק"ו בענינו שמקור נשמתן של ישראל ידוע שהוא למעלה אצל כסא כבודו יתברך ומשם עד לכאן הוא רחוק אלף אלפי פעמים ככה כמו שאחז"ל מן הארץ עד לרקיע ת"ק שנה וכן מן רקיע לרקיע וכל לידתו של אדם וביאתו לעוה"ז דרך רחוקה כזו הוא נשלח מלמעלה רק בשביל להשיג תורת ד' וכמו שאחז"ל על הפסוק אדם לעמל יולד דהיינו לעמלה של תורה וא"כ אם יפטור את נפשו ויחזור לשם ריקם הלא אין לך שגעון יותר מזה. וגם ביזה בזה את דבר ד' שאילו היה רוצה להתבונן מעט בקדושת התורה שהקב"ה בכבודו ובעצמו ירד על הר סיני להוריש לנו תורתו איך פעל בעצמו לפטור א"ע ממנה וזהו היכר שח"ו אין ד"ת חשובים בעיניו וכמו שאחז"ל (סנהדרין דף צ"ט) על הפסוק כי דבר ד' בזה וגו' הכרת תכרת הנפש ההיא זהו מי שיש לו פנאי לעסוק בד"ת ואינו עוסק בה. והנה כאשר יתבונן האדם בימי חייו ימצא שכמה פעמים בשבוע ואפשר אף כמה פעמים ביום היה לו פנאי לעסוק בד"ת ונתעצל מזה. ומאוד צריך להזדעזע מזה פן יכנוהו ח"ו למעלה בשם בוז זה דבר ד'. והאיש

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

הנלבב ישים לב לזה תמיד ואז אשרי וטוב לו בזה ובבא:

La Clé de la Vie

Se préparer physiquement et spirituellement aux douleurs de l'accouchement.

Commandez : Tel. (Fr) : +33.1.80.91.62.91 - (Isr) : +972.77.466.03.32 - www.torah-box.com/editions